БУШК1ЕНА дəвə кими, дəвə сајағы—как верблюд, по-верблюжьи.

БУЬВУЬ (*Н*) *см.* **Бин.**

БУЬЛБУЬЛ (*Н*), БИЛБИЛ (*В*) (*-хо//-ух*) *зоол.* бүлбүл—соловей. ☐ **Буьлбуьлуьн муз** (*Н*) бүлбүл дили, бүлбүлүн сəси, охумасы, чəһчəһи—соловьиный язык, песня, трель. **Буьлбьлүн мес** (*Н*) бүлбүл јувасы—гнездо соловья. **Билбилүн тул** (*В*) бүлбүл баласы—соловьёнок.

БУЬРУЬЗ, БУЬРУЬЗ—БУЬРУЬЗ (*Н*) јандырыб јахмаг—сильно обжечь.

БУЬРДАЬН (*В*) бирдəн, көзлəнилмəдəн, гəфлəтəн—вдруг, неожиданно, внезапно.

БУЬРДАЬНБУЬР (*В*) *см.* **Бирдаьнбир.**

БУЬРКУЬ (*Н*) исти, бүркү—духота, зной, жара.

БУЬРУЬК *В см.* **Буьркуь.**

В

ВА (*Н*) *см.* **Вах.**

ВАГОН (*-ух//-хо*) вагон—вагон.

ВАЙ! *межд.* 1) вај! (гышгырыг)—ай! ой! (крик); 2) ағлашма, шиван—плач, вопли.

ВАЙЕХ јас, матəм—траур.

ВАЙЕХАРЦ1ЕСУН (*Н*) 1) јаса батмаг, јаслы олмаг—быть в трауре, выполнять траурные обряды: 2) вајына отурмаг, ахырына чыхмаг, биринин өлүмүнү көрмəк—добиться смерти (*кого-л.*).

ВАИНАК1 (*Н*), **ВЕНК1** (*В*) сəнин үчүн, сəндəн өтрү—для тебя, ради тебя.

ВАЙИНК1ОМ вајенком, һəрби комиссар—военком, военный комиссар.

ВАЛЛА (*В*) *уст.* валлаһ, аллаһ һаггы—ей-богу.

ВАННА (*-ух//-ох*) ванна—ванна.

ВАР[1] (*-ор//-ох*) гудурмаг, гудуз—бешеный. ☐ **Вархаъ** гудуз ит—бешеная собака.

ВАР[2] вəр, бичиндə һəр адамын бир күндə бичдији мүəјјəн саһə—поле, сжатое за день одним жнецом.

ВАРБАКИ1(О) 1) гудурмуш—бешеный; 2) һəддини ашмыш, јолуну азмыш, гудурмуш—зазнавшийся, обнаглевший, взбесившийся.

ВАРБАКСУН 1) гудурмаг—взбеситься, быть (*становиться*) бешеным; 2) һəддини ашмаг, гудурмаг, һəјасызлашмаг—наглеть, обнаглеть, зазнаться.

ВАРБЕСТ1ЕСУН 1) гудуртдурмаг—взбесить, сделать бешеным; 2) јолуну аздыртмаг, корлатдырмаг, гудуртдурмаг—делать (*вырастить*) наглым, заносчивым.

ВАРБЕСУН гудуртмаг—1) взбесить, делать бешеным; 2) назламаг, əркөјүн бөјүдүб корламаг, аздырмаг, гудуртмаг—баловать, испортить (*нравственно*), взбесить.

ВАРД (*-ух//-ур-ух*) *бот.* күл—роза. ☐ **Ч1оч1а вард** гызыл күл—алая роза. **Мац1и вард** ағ күл—белая роза. **Джир вард** јабаны күл—дикая роза.

ВАРДЛУГЪ күллүк—розарий, сад роз.

ВАРДНАХОД (*-ур -ух*) *бот.* күл колу—куст розы.

ВАРРУГЪ 1) гудузлуг—бешенство; 2) гудурғанлыг, һəјасызлыг—наглость, нахальство, бешенство.

ВАРТАШЕН (*В*) Варташен шəһəри, Варташен рајонунун мəркəзи—город Варташен, райцентр Варташенского района.

ВАРТАШЕНЛУ (*В*) варташенли—варташенец, житель (ница) Варташена.

ВАРТИВЕР *мн. нет* дини бајрам—религиозный праздник преображения господня.

ВАРХАЪ гудуз ит—бешеная собака.

ВАХ сəнə—тебе, тебя.

ВАХСЫЗ (*Н*) гүруб чағы, ахшам тəрəфи, тəзəчə гаш гаралан вахт—закат, заход (*солнца*), к вечеру.

ВАХТ1[1] вахт, заман—время, срок. ☐ **Гьевахт1?** Нə вахт? Һачан?—когда? *Т1е вахт1ахун ме вахт1а* (*Н*) о вахтдан бу вахта, о замандан бəри—с тех пор, с той поры. *Ме вахт1ал ц1ири* бу вахта гəдəр—до сего времени, до сих пор.

ВАХТ1[2] бəхт, тале, сəадəт, хошбəхтлик—счастье.

ВАХТ1НУТ1[1] вахтсыз, вахты олмајан, һəддиндəн артыг мəшғул олан, иши чох олан (*адам*)—слишком занятый, перегруженный (*человек*).

ВАХТ1НУТ1[2] бəхтсиз, талесиз, бəдбəхт—несчастный горемыка.

ВАХТСУЗ[1] *см.* **Вахт1нут1[1].**

ВАХТСУЗ[2] *см.* **Вахт1нут1[2].**

ВАЧА[1] (*В*) *см.* **Вечаь.**

ВАЧА[2] (*В*) зоғ—побег, молодая ветка, стебель растения.

ВАЧАТАСТ1УН[1] (*В*) *см.* **Вечаьтаст1ун.**

ВАЧАТАСТ1УН[2] (*В*) зоғламаг—пускать побег, ветку, произрастать.

ВАШ! *межд.* ваш, аман аллаһ!—вай, о боже!

ВАЪ (*В*) *см.* **Веъ.**

ВАЪБАКСУН (*В*), ВЕЪБАКСУН (*Н*) 1) инанмаг, е'тибар етмəк, бел бағламаг, үмидвар олмаг—верить, поверить, надеяться, питать надежду, доверять; 2) е'тигад етмəк—веровать.

ВАЪДЕСУН (*В*), ВЕЪСТ1УН (*Н*) инандырмаг, үмидвар етмəк, е'тибарыны газанмаг—уверять, убеждать.

ВАЪЙНАЪК1 (*Н*), ВЕЪНК1 (*В*) сизин үчүн, сиздəн өтрү—для вас, ради вас.

ВАЪЛУГЪ (*В*), ВЕЪЛУГЪ (*Н*) инам, инанма—доверие, вера.

ВАЪН (*Н*), ЕФАН (*В*) сиз—вы.

ВАЬДАЬ вахт, мүддәт заман—время, срок.

ВАЬДАЬ-ВАЬДАЬ вахт-вахт, заман-заман, һәрдәнбир—время от времени, по временам, иногда.

ВАЬДАЬНУТ1 вахтсыз, вахтындан әввәл—безвременно, несвоевременно.

ВАЬДАЬСУЗ *см.* **Ваьдаьнут1.**

ВАЬЗ моизә, вә'з, хүтбә; нәсиһәт—проповедь; поучение, наставление.

ВАЬЗБЕСУН вә'з еләмәк; нәсиһәт вермәк, өјүд вермәк—проповедовать; наставлять, поучать.

ВАЬЗТАДАЛО хәтиб, ваиз; нәсиһәтчи, өјүд-нәсиһәт верән—проповедующий, наставник, поучитель.

ВАЬЗТАДЕСТ1УН вә'з етдирмәк; нәсиһәт етдирмәк, өјүд вердирмәк—заставить (*просить*) проповедовать; поучать, наставлять.

ВАЬЗТАСТ1УН вә'з етмәк, моизә еләмәк; нәсиһәт еләмәк—проповедовать; поучать, наставлять.

ВАЬКИЛ (*-ух//-хо*) вәкил; гәјјум—адвокат; опекун.

ВАЬКИЛБАКСУН вәкил олмаг, гәјјум олмаг—быть (*становиться*) адвокатом, опекуном,

ВАЬКИЛЛУГЪ вәкиллик; гәјјумлуг—адвокатура, опека.

ВАЬКИЛЛУГЪБЕСУН вәкиллик етмәк, гәјјумлуг етмәк—адвокатствовать, опекунствовать.

ВАЬЛАЬД бәләд, јахшы биләи, адәт едилмиш—знаток, знающий, привычный.

ВАЬЛАЬДБАКСУН бәләд олмаг, билмәк, хәбәрдар олмаг—быть (*становиться*) осведомленным, знающим.

ВАЬЛАЬДБЕСУН бәләд еләмәк, таныш еләмәк (*ишлә*)—ознакомить (*с делом*), осведомлять.

ВАЬЛАЬДДУГЪ бәләдлик, јахшы билмәк, адәт еләмәк—знакомство, знание дела, привычность.

ВАЬЛАЬМБУЬР (*Н*) вәләмир—овес.

ВАЬРАЬВУЬРД варавурд, әтрафа бахма—заглядывать вокруг, смотреть во все стороны.

ВАЬРАЬВУЬРДБЕСТ1ЕСУН варавурд етдирмәк, әтрафы јохлатдырмаг—заставить (*просить*) проверить вокруг.

ВАЬРАВУЬРДБЕСУН варавурд еләмәк, әтрафа бахмаг—глядеть вокруг.

ВАЬРДИШ вәрдиш, адәт—привычка, навык.

ВАЬРДИШБЕСТ1ЕСУН вәрдиш еләтдирмәк, адәт етдирмәк—заставить (*просить*) привыкнуть.

ВАЬРДИШБЕСУН вәрдиш еләмәк, адәт еләмәк—привыкать.

ВАЬРДИШЛУ вәрдиш едилмиш, адәт олунмуш—привычный, обычный.

ВАЬРКАЬР сағлам—здоровый.

ВАЬРТАЬШИН (*Н*) *см.* **Варташен.**

ВАЬРТАЬШИНЛУ (*Н*) *см.* **Варташенлу.**

ВАЬРТИВЕР *см.* **Вартивер.**

ВАЬСИЙАЬ вәсијјәт—завет, завещание.

ВАЬСИЙАЬБЕСУН вәсијјәт еләмәк—завещать.

ВЕДРАЬ (*Н*), ВЕДРИ (*В*) (*-ох//-ух*) ведрә—ведро.

ВЕДРИ *см.* **Ведраь.**

ВЕЛ (*-ур-ух*) *зоол.* кечи—козел.

ВЕЛЛАЙ кечи(нин)—козлиный. □ **Веллай поп** кечи түкү—козлиная шерсть. **Веллай екъ** (*В*) кечи әти—козлиное мясо, козлятина.

ВЕНК1 (*В*) *см.* **Вайнак1.**

ВЕРСТ (*-ур-ух*) верст, километр—верста, километр.

ВЕЧАЬ (*Н*), ВЕЧА[1] (*В*) бечә, ары бечәси—пчелиный рой.

ВЕЧАЬТАСТ1УН (*Н*), ВАЧАТАСТ1УН[1] (*В*) бечәләмәк, бечә вермәк—роиться.

ВЕЪ (*Н*), ВАЪ (*В*) (*-ур-ух*) 1) инам; диндар—верующий, набожный. □ **Ваъ адамар** (*В*) диндар адам—верующий, набожный человек; 2) инам, инанма—вера, уверенность. *Зу ва веъзу* (*Н*) мән сәнә инанырам—я тебе верю; 3) е'тибар—доверие; 4) мәзһәб, е'тигад, дин—вера, верование, религия.

ВЕЪБАКСУН (*Н*) *см.* **Ваъбаксун.**

ВЕЪДЕСТ1УН (*Н*) *см.* **Ваъдест1ун.**

ВЕЪНК1 (*В*) *см.* **Ваъйнаък1.**

ВЕЪСТ1УН (*Н*) *см.* **Ваъдесун.**

ВИ сәнин—твой(*ая*, *ое*).

ВИЖ (*Н*) *см.* **Виш.**

ВИЦ1 он—десять. □ **Виц1 усен(лугъ)** онил(лик)—десятилет(ний). **Виц1 хаш(лугъ)** онај(лыг)—десятимесячный.

ВИЦ1АЛИН он (*нәфәр*)—десять (*человек*).

ВИЦ1БАЧ мин (*һәрф. он јүз*)—тысяча (*букв. десять сотен*).

ВИЦ1-ВИЦ1 он-он—по десять.

ВИЦ1ЛУГЪ онлуг—десятка.

ВИЦ1ГЬАЗАР он мин—десять тысяч.

ВИЧИ (*-м-ух*) гардаш—брат.

ВИЧЕГЪАР гардаш оғлу—племянник, (*сын брата*).

ВИЧЕХИНАР гардаш гызы—племянница (*дочь брата*).

ВИЧЕЧУБУХ гардаш арвады—жена брата.

ВИЧИК1ЕНА гардаш кими, гардашчасына—как брат, по-братски.

ВИЧИБАКСУН гардаш олмаг—быть (*стать*) братом, побрататься.

ВИЧИБЕСУН гардаш еләмәк—сделать братом.

ВИЧИЛУГЪ гардашлыг—братство.
ВИШ (*В*), ВИЖ (*Н*) виш, ип—шпагат.
ВЫРЫСТ1УН вызылдатмаг, атмаг, тулламаг—швырять, бросать, кидать.

ВУЙ доггуз—девять. ☐ **Вуй усен(лугъ)** доггузил(лик)—девять(и)лет(ний). **Вуй хаш(лугъ)** доггузај(лыг)—девять(и)-месяц(чный). **Вуй шамат(лугъ)** доггуз һәфтә(лик)—девят(и)-недель(ный). **Вуй гъи(лугъ)** — доггуз күн(лүк) — девят(и)-дней(вный).
ВУИАЛИН доггуз (*нәфәр*)—девять (*человек*).

ВУЙБАЧ доггуз јүз—девятьсот.
ВУЙЕЦ1Ц1Е он доггуз—девятнадцать.
ВУИЕЦ1Ц1ЕГЬАЗАР он доггуз мин — девятнадцать тысяч.
ВУЙИНХЪИЪ доггуз јарым—девять с половиной.
ВУЙЛУГЪ доггузлуг—девятка.
ВУЙГЬАЗАР доггуз мин—девять тысяч.
ВУЙУНДЖИ доггузунчу—девятый.
ВУЪГЪ једди—семь. **Вуъгъ усен(лугъ)** једдиил(лик)—семь(и)лет(ний). **Вугъ хаш(лугъ)** једдиај(лыг)—семь(и)месяц(чный). **Вугъ шамат1(лугъ)**—једдиһәфтә(лик)—семь(и)-недель(ный). **Вугъ гъи(лугъ)** једдикүн(лүк)—семь(и)дней-(вный).
ВУГЪ-ВУЪГЪ једди-једди—по семь.
ВУГЪАЛИН једди (*нәфәр*)—семеро.

ВУЪГЪБАЧ једди јүз—семьсот.
ВУЪГЪЕЦ1Ц1Е он једди—семнадцать.
ВУЪГЪИЪНХИЪ једди јарым—семь с половиной.
ВУЪГЪЛУГЪ једдилик—семерка.
ВУЪГЪУНДЖИ једдинчи—седьмой.
ВУЪГЪГЬАЗАР једди мин—семь тысяч.

ГЪ

ГЪАИН ити — острый. ☐ **Гъаин ме** ити бычаг—острый нож. **Гъаин улух** ити диш—острый зуб.
ГЪАИНБАКСУН ити олмаг—быть (*стать*) острым, отточенным.
ГЪАИНБЕСУН итиләмәк—острить, точить.
ГЪАИНБИ итилә(н)миш—отточенный, заостренный.
ГЪАИНЛУГЪ итилик—острота.
ГЪАНДЗИЛ (*-ух*//*-хо*) *бот.* хәлјар, ајы соғаны, чөл сарымсағы—черемша, медвежий чеснок.
ГЪАНДЗИЛЛУГЪ хәлјарлыг, хәлјар битән јер—черемшевое поле, место, где растет черемша.
ГЪАР (*-м-ух*//*-ур-ух*) оғул, оғлан—сын, парень, мальчик.

ГЪАРГЪАИН (*-ух*//*-хо*) 1) кәнч, чаван—юноша, молодой человек; 2) икид, гочаг—храбрец, джигит.
ГЪАРГЪАИНЛУГЪ гочаглыг, икидлик—храбрость, смелость, отвага, мужество.
ГЪАРК1ЕНА икид кими, мәрди-мәрдана—молодцом, как джигит.
ГЪАРЛУГЪ//ГЪАРРУГЪ өкәј оғул, оғуллуг—пасынок, приемный сын.
ГЪАРЛУГЪБЕСУН//ГЪАРРУГЪБЕСУН оғуллуг етмәк, бири үчүн оғул әвәзи олмаг—быть (*стать*) пасынком, заменить сына кому-нибудь.
ГЪАРНУТ1 оғулсуз, оғлансыз—без сына, без мальчика.
ГЪАРСУЗ *см.* **Гъарнут1.**

ГЪАЧ (*-ур-ух*) бағлама, дәстә, боғча, дүјүнчә—связка, узелок, пучок, сверток.

ГЪАЧ-ГЪАЧПЕСУН бәнд етмәк, бир-биринә бағламаг (*чаламаг*)—связать (*сцеплять*), привязать, соединить.

ГЪАЧЕСУН бағланмаг, бирләшмәк, әлагәдар олмаг—быть связанным, привязанным, соединенным.

ГЪАЧЕЦИ бағланмыш, бирләшмиш, дүјүнләнмиш—связанный, привязанный, соединенный.

ГЪАЧЛУГЪ бағлылыг, бирлик, әлагәдарлыг—связанность, привязанность, зависимость.

ГЪАЧП1ЕСУН бағламаг (*мүхтәлиф мә'наларда*) сарымаг, бәнд етмәк, чаламаг—завязывать, связывать, привязывать, обвязывать. ☐ **Шейирхо гъачп1есун** шејләри бағламаг—связать вещи. **Араба гъачп1есун** араба(ны) бағламаг—запрягать арбу. **Ахт1 гъачп1есун** акт бағламаг—составить акт. **Бул гъачп1есун** башыны бағламаг, алдатмаг—морочить голову, обманывать. *Белинаь кaьндуьрен гъачп1есун* мал-гараны кәндирлә бағламаг—привязать скот веревкой. **Йара гъачп1есун** јараны бағламаг—перевязать рану. **Чъомоъ гъачп1есун** гапыны бағламаг—закрывать дверь. **Ж1омо гъачп1есун** ағзыны бағламаг, сусмаға мәчбур етмәк—заткнуть рот (*букв. запирать рот*), заставить молчать.

ГЪАЧПСУН *см.* **гъачп1есун.**
ГЪАДЖ чиј барама—неокрепший кокон.
ГЪАЪВИ (*В*) (*-ух*) *бот.* зәнкчичәји—колокольчик.
ГЪАЪВИЪК1ЕНА (*В*) шәффаф—прозрачный.
ГЪАЪГЪ јорғун, инчик, әзкин—утомленный, усталый, вялый.
ГЪАЪГЪАЪЛ (*-ух*//*-хо*) сәлигәсиз, сачы үзүнә, көзүнә дағылмыш, пинти—растяпа, неряха.